

Kursrapport för Straffrätt, 15 hp, vårterminen 2026, kurskod: JU211L, tillfälleskod: 29012

Inledning om hur kursen bedrevs VT26

Enligt Stockholms universitets regler för undervisning och examination ska en kursrapport sammanställas senast tio veckor efter avslutad kurs. I detta dokument sammanställer jag den kursrapport som enligt universitets centrala riktlinjer ska göras. Detta dokument innehåller därför en sammanställning av kursvärderingen samt kursansvariges analys av denna.

Inledningsvis ska sägas något allmänt om under vilka förutsättningar som kursen bedrevs VT26. Kursen har bedrivits i linje med Stockholms universitets centrala beslut och Juridiska institutionens beslut att undervisningen ska ske i fysiska undervisningssalar på plats vid Stockholms universitet. Det kan dock noteras att några få föreläsningar genomfördes digitalt via Zoom eller genom inspelade föreläsningar som fanns tillgängliga på kurssidan i Athena. I linje med universitetets och institutionens riktlinjer, utgjorde dessa ett litet inslag på kursen. Enstaka seminarium hölls helt eller delvis i Zoom, vilket berodde på att det under vissa dagar på kursen inte fanns lediga undervisningslokaler. Inslagen av den digital undervisningen motiverades alltså huvudsakligen av praktiska skäl.

Kursansvarig

Annika Suominen

Svarsfrekvens och resultat från de universitetsgemensamma frågorna

Svarsfrekvens: Totalt besvarade endast 14 studenter kursvärderingen. Under VT26 var totalt 376 studenter registrerade på kursen (inkl. omregistrerade studenter). Således besvarades kursvärderingen av cirka 4 % av de studenter som var registrerade på kursen. Det ska framhållas att det till följd av den låga svarsfrekvensen är en utmaning att dra slutsatser om bland annat hur pass representativa de inkomna svaren är.

Resultatet av de kvantitativa universitetsgemensamma frågorna: I enligt med riktlinjerna från Stockholms universitet, läggs resultatet från de universitetsgemensamma kvantitativa frågorna till denna kursrapport som en bilaga.

Kursansvariges sammanställning av fritextsvaren

Kursen styrkor enligt studenterna: Av de kvalitativa delarna av kursvärderingen, med fritextsvar rörande kursens styrkor framhålls många positiva aspekter. Som kursansvarig ser jag mycket positivt på att studenterna – även vid denna kursvärdering – upplever att kursupplägget följer en logisk och genomtänkt struktur, där föreläsningar och seminarier matchar varandra ämnesmässigt och det finns en tydlig och tänkt progression inom kursen. Följande kommentarer illustrerar detta väl:

Jag uppskattade särskilt de mer teoretiska inslagen i kursen, eftersom de gav en bredare förståelse för straffrätten än enbart rekvisitprövning av enskilda brott. Seminarierna om sexualbrotten och påföljder var exempel på moment där rättspolitiska, principiella och systematiska frågor behandlades på ett givande sätt.”

”Seminarierna var väldigt bra, man lärde sig hur man skulle resonera på ett mycket bättre sätt. Duktiga lärare.”

”Lärarna var fantastiska. De var extremt pedagogiska och duktiga på att förklara alla områden. Det gjorde att områdena var super intressanta. Hade stora förväntningar på kursen och det var bättre än mina förväntningar så tack!”

”Mycket nöjd med lärarna och undervisningen generellt. Kursen gjordes också dagsaktuell tack vare PM-uppgiften som berörde ändringarna i 23 kap. BrB.”

”Att det hade relevanta och användbara exempel inte bara ren teori.”

”Intressant ämne och engagerade undervisare. Kursen berörde allt på djupet vilket gjorde att när man läste kurslitteraturen var inget främmande.”

I linje med detta framhåller studenterna särskilt seminarierna som en tydlig styrka hos kursen – studenterna upplever att seminarierna ger möjlighet till fördjupning och att seminarierna ger en god förståelse av de straffrättsliga frågor och teman som seminarierna uppmärksammar. Samtidigt ger seminarierna också enligt studenterna tillfälle att fråga undervisande lärare om det är något som man som student särskilt undrar över. Flera studenter framhåller också att de upplevde det som mycket positivt att de inför och vid seminarierna fick en bättre förståelse av hur man bör och kan gå tillväga för att ”lösa” olika straffrättsliga problemkomplex.

En annan styrka som framhålls när det gäller undervisningen – vad gäller både föreläsningar och seminarier – är att studenterna anger att de upplever att de teman som uppmärksammas under kursens gång har haft en tydlig koppling till samhällsutvecklingen och vad straffrättens roll i ett bredare samhällsperspektiv. I detta avseende skriver flera studenter att de särskilt uppskattar att undervisningen inte bara fokuserade på att tillämpa relevanta bestämmelser, utan att kursen gav tillfälle att uppmärksamma varför olika straffbestämmelser ser ut som de gör, vilka avvägningar som lagstiftaren gjorde i samband med att något kriminaliserades, o.s.v. Speciellt PM-uppgiften uppmärksammades också i detta hänseende. Eftersom det är en medveten satsning från kursföreståndaren att både synliggöra vad ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt till juridiken innebär (och att det kan se ut på många olika sätt) och att synliggöra och problematisera straffrättens roll i samhället, är det givetvis positivt att vi som lärarlag – även i denna kursvärdering och på ett ännu tydligare vis i jämförelse med tidigare kursvärderingar – har nått fram till studenterna på framför allt dessa punkter eftersom dessa moment är tänkta att genomsyra kursens alla moment.

Studenterna ger genomgående goda omdömen om lärarlaget i sin helhet. Genomgående framhåller studenterna att lärarna på kursen är intresserade och engagerade i straffrättsämnet och i sin lärarroll. De undervisande lärarna beskrivs som pedagogiska, tydliga, kunniga, strukturerade och är skickliga på att förklara komplexa begrepp eller problem och att synliggöra olika problemkomplex. Det är givetvis ett mycket gott betyg till oss som lärarlag.

På den särskilda frågan om vilka undervisningsmoment som särskilt bidragit till studenternas förståelse av straffrätten framhåller studenterna – även vid denna kursvärdering – seminarierna som det enskilt starkaste momentet på kursen i detta avseende. Generellt uppger studenterna att seminarierna bidragit till en fördjupad förståelse för straffrättsämnet och studenter har särskilt uppskattat att seminarierna också innehållit inslag som fångar upp aktuella lagförslag, rättsfall och inslag av ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt. Flera påpekar också att det är kursen som helhet som bidragit till att öka förståelsen för straffrätt. Vi drar slutsatsen att det igen är seminarieundervisningen och egentligen undervisningen som helhet som bidragit till att stärka studenternas förståelse för

straffrättsämnet. Även PM-uppgiften har lyfts upp i detta hänseende, som vi som lärarlag ser som mycket positivt.

På den särskilda frågan om på vilket sätt grundkursen i straffrätt *bidragit till att utveckla förståelse för och förmågan att använda juridisk argumentation, inklusive lagtolkningsfrågor*, kan det framhållas att studenter vid besvarandet av andra delar av kursvärderingen skriver även om denna fråga. Fritextsvaren på denna del är således att det är flera moment på kursen som bidragit till detta. Min övergripande slutsats är att det är kursen som helhet som stärkt studenternas förmåga i detta avseende. När konkreta exempel nämns från undervisningen, lyfter studenterna bland annat fram föreläsningarna och seminarierna och speciellt PM-uppgiften. I några fritextsvar framhålls också att det uppskattas att det genomgående under kursen har påpekats vikten av argumentation. De följande kommentarerna är ganska typiska för de svar som lämnats i förhållande till frågan hur kursen stärkt studenternas juridisk argumentation:

”Seminarierna var extremt bra att ha då frågorna var ett super bra sätt att öva på alla områdena för att veta om man har förstått och vad som man ska läsa extra om för att förstå bättre. Men också för att man fick chansen att fråga lärare om områdena och få ett mer detaljerat svar än vad man kan få på föreläsningar. Lärarna gjorde ett extremt bra jobb på seminarierna, de gjorde verkligen att man förstod områdena och gav en utrymme att känna sig trygg med att prata framför andra studenter och svara även om man inte alltid hade helt rätt. Det var också bra att vi fick lära oss av alla lärare för det gav olika perspektiv att tänka och se områdena på. Super bra jobbat av lärarna på seminarierna! Föreläsningarna var också bra men seminarierna var bättre.”

”Jag uppskattade särskilt de undervisningsmoment som satte straffrätten i ett bredare systematiskt och principiellt sammanhang. Seminarierna om sexualbrotten och påföljder bidrog särskilt till min förståelse, eftersom de visade att straffrätten inte endast handlar om teknisk rekvisitprövning, utan också om frågor om samtycke, frivillighet, skuld, proportionalitet, prevention och straffrättens samhällsliga funktion. Jag upplevde också att de teoretiska inslagen i kursen, särskilt arbetet med den allmänna brottsläran och strukturen A1–B2, gav en användbar modell för att förstå brottsbegreppet mer systematiskt. Det gjorde det lättare att placera enskilda brottsrekvisit i ett större sammanhang och att förstå varför en straffrättslig prövning bör ske stegvis.”

”Jag tycker att seminarieundervisningen har varit mest givande. Den följde en tydlig struktur och jag uppskattar att lärarna gav små repetitionsgenomgångar och gick igenom frågor som uppstod under undervisningen. Jag uppskattade också de inspelade föreläsningarna. En stor fördel med att de är inspelade är att man kan gå tillbaka och lyssna på partier som man inte riktigt förstod första gången.”

”Seminarierna har som sagt varit det absolut bästa undervisningsmomentet. Det var en bra kombination av att själv diskutera och resonera men också att få saker förklarade av en

någon som var duktig och kunnig. Lärarna la ingen press på en vilket gjorde en mer benägen att delta.”

På den särskilda frågan om på vilket sätt grundkursen i straffrätt *bidragit till att stärka förmågan att kunna anlägga ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till juridiken*, nämner flera studenter att de uppskattat att det vid föreläsningarna konkretiserats vad som menas med ett kritiskt förhållningssätt i förhållande till temat för den aktuella föreläsningen. Även vid denna kursvärdering nämner studenter exempelvis de undervisningsmoment som försökt påvisa lagstiftarens motivering till ett visst lagförslag och hur detta sedan ska hanteras praktiskt när domstolar (och jurister) ska tillämpa en viss bestämmelse i praktiken samt straffrättens roll i samhället. Följande kommentarer illustrerar mycket väl vad studenterna uttrycker om denna del av kursen:

”Kursen har stärkt min förmåga att anlägga ett kritiskt förhållningssätt genom att visa att straffrätten inte endast handlar om att mekaniskt tillämpa lagtext. Flera moment i kursen aktualiserade frågor om kriminalisering, skuld, proportionalitet, rättssäkerhet, samhällsskydd och straffrättens gränser. Det gav en bättre förståelse för att straffrätten alltid bygger på avvägningar mellan olika intressen.”

”Genom de seminarierna som behandlat lagförslag. Genom detta har de juridiska kunskaperna kunnat appliceras på mer samhällsrelaterade frågor och aspekter vilket är intressant och relevant.”

”Det var ganska mycket praxis alltså NJA referat som vi läste samt några SOUs som allesammans bidragit att man tänker och undrar över sakerna själv inte bara läsa lagtexten som en robot.”

”Just kritiken och olika argument för och emot har gett en bredare förståelse.”

”Jag tycker att det har varit ett inslag genom hela kursen, men jag kan särskilt lyfta fram seminariet om sexualbrott. Det blev en väldigt intressant diskussion, särskilt kring HD:s domar i NJA 2008 s. 482 I och II.”

”Påföljdsdelen var mycket givande avseende det kritiska förhållningssättet.”

Här vill jag som kursföreståndare med dessa kommentarer synliggöra att studenterna verkar ger uttryck för att de efter grundkursen i straffrätt inte enbart fått med sig verktyg för att kunna inta ett kritiskt/akademiskt förhållningssätt till straffrättsämnet, utan till juridiken som sådan. Det tyder på att kursen har lagts upp på ett sådant vis att studenterna genomgående tränats på generiska förmågor, med straffrätten som exempel, och att dessa stärkts hos studenterna. För att kommentera på studenten som skrivit att kritiska frågan var för allmänt formulerad på tentamen relaterar den direkt till undervisningen och var formulerad öppet så att även andra eventuella aspekter kunde lyftas upp.

Kursens svagheter enligt studenterna: Av de kvalitativa delarna av kursvärderingen, med fritextsvar rörande kursens svagheter – och därmed vad som eventuellt kan förbättras med kursen så framkommer det blandade kommentarer. Någon ansåg att inget behöver ändras: ”Jag har inga specifika förslag på förändringar. Kursen har varit välstrukturerad och upplägget fungerade jättebra för mig.”. Vissa studenter upplevde tidsbrist vid tentamen. En student ansåg att fråga 1 på tentamen var oklar. Någon student påpekade att undervisningen är relativt hektisk under en period under kursens gång och att mer tid efterfrågades. Någon student bemärkte att ordgränsen på tentamen var generös och någon student att PM-uppgiften kunde varit mer omfattande. Någon student upplevde också kurslitteraturen som mindre optimal.

Kursansvariges analys och slutsatser av behovet av förändringar

Reflektioner över de synpunkter som framkommit i kursvärderingen avseende kursens svagheter

Gällande önskemålet om utökad tid på tentamen är det en synpunkt som vi ibland får. Vi kan framhålla det som vi brukar säga under kursens gång: frågorna som ställs på tentamen är anpassade till den tid som studenter har till sitt förfogande och att bedömningen av tentamenssvaren givetvis utgår från att frågorna på tentamen ska besvaras inom en viss tid. Vidare kan sägas att vi i lärolaget alltid försöker säkra att tentamensfrågorna återspeglar undervisningen under innevarande termin och har man deltagit aktivt vid föreläsningarna och seminarierna så är det både möjligt och görbart att besvara frågorna på ett insiktsfullt vis under den tid som tentamen går. Samtidigt som ett tentamenstillfälle är en övning i att under en viss tid kunna besvara på straffrättslig frågor på ett adekvat sätt, ska det inte vara en alltför orealistisk möjlighet att besvara på frågorna inom den angivna tiden. Slutsatsen är därför att ingen särskild åtgärd vidtas, men att vi i lärolaget fortsätter med att formulera tentamensfrågor som återspeglar undervisningen. Vi kan även säga att om vi ser på detta utifrån lärarnas synpunkter har detta inte återspeglats i rättningen eller i poängsättningen. Vi eftersträvar alltid att frågorna på tentamen ska kunna besvaras och kunna besvaras bra baserat på undervisningen som en utgångspunkt.

I förhållande till att kursen under tider kan upplevas som hektisk förstår vi att det är mycket straffrättslig information som ska läras på en relativt kort tid. Vi försöker hålla upplägget balanserat och försöker även se till att det inte blir mer än två seminarier per vecka, just för att se till att det finns tid att förbereda inför undervisningen. Samtidigt är detta en universitetsutbildning som förutsätter fulltidsstudier. Juridiken och straffrätten är ett relativt svårt ämnesområde som kräver att man sätter sig ner och läser materialet, inte en utan flera gånger. Det är av den anledningen reserverat lite tid på slutet av kursen för att studenterna ska kunna repetera och läsa igenom litteraturen och sina egna anteckningar minst en gång till innan tentamen.

I förhållande till att PM-uppgiften kunde varit mer omfattande i förhållande till ordgränsen, håller vi delvis med. Det är alltid en balansering att kunna utforma en PM-uppgift som efterfrågar både kritiska inslag som dogmatiska sådana. Fastän vi gärna hade utökat ordgränsen för PM-uppgiften, är detta relaterat till hur examinationen som helhet ser ut på kursen och eftersom tidsramen är något vi inte kan påverka utan att ta bort något annat moment, framstår det inte som plausibelt inom nära framtid.

I förhållande till att någon student anmärkt på att ordgränsen på tentamensfrågorna är generös (som vi tolkar som att man behöver skriva mycket på tentamen) anser vi från kursens sida att det är bättre med en ordgräns som tillåter för mycket än det omvända. Det betyder absolut inte att studenterna behöver skriva så många ord som man maximalt kan, det krävs såklart inte. Ordgränsen är heller ingen optimal siffra för hur svaren ska struktureras, men de tillåter argumentation. Från kursens sida anser vi det bättre att längre och argumentativa svar tillåts, och ordgränsen ska inte tolkas som att man behöver skriva så långa svar.

I förhållande till att kurslitteraturen inte är optimal kan vi på kursen delvis hålla med. Utmaningen är dock att det inte finns likvärdiga böcker som t.ex. Kriminalrättens grunder kan ersättas med. Detta är kursföreläsaren högst medveten om, men det är dock något som är en liknande utmaning på flera straffrättskurser på olika universitet i Sverige. Utan att det kanske löser problemet i sig, försöker vi lägga fokus just på föreläsningarna på straffrättens grundkurs för att delvis parera att litteraturen delvis är relativt gammal. På samma sätt innehåller seminarieundervisningen till stora delar rättsfall och annat material, just för att ge mer material som är relevant för de olika temana. Kursföreläsaren ser över denna aspekt inför varje termin, och är således medveten om utmaningarna här.

Övriga kommentarer

Även vid den här kursvärderingen vill jag som kursansvarig framhålla att studenter under den här kursomgången har varit aktiva vid undervisningen, både föreläsningarna och seminarierna. Vi ser det som positivt att studenterna också denna termin har ställt följdfrågor vid föreläsningarna direkt till den som hållit i föreläsningen. Vi tror att det är en fortsatt positiv effekt av återgången från digital till campusbaserad undervisning: att studenter är mer aktiva under föreläsningarna och kan ställa frågor direkt till föreläsaren under just själva föreläsningen. Vi ser även den här kursomgången att det talar med styrka för att fortsätta låta den absoluta merparten av föreläsningarna ges på plats på campus. Även om studenterna varit aktiva också vid seminarierna, finns det såklart förbättringspotential i den mån att fler studenter bidrar och vågar bidra aktivt.

Det kan tilläggas att utfallet av tentaresultatet från den ordinarie tentamen VT26 var i linje med tidigare tentamen (till och med lite bättre). Det tyder dels på att kvaliteten på undervisningen mellan kursomgångarna håller en jämn nivå, dels att det finns ett nära

samband mellan undervisningen och examinationen eftersom examinationen baseras på den undervisning som bedrivits under innevarande termin.

En sista aspekt som bör beröras i en kursrapport av det här slaget är utfallet på frågan som rör vilken tid som studenter lagt ned på sina studier. Av sammanställningen rörande den frågan framgår att det spretar något rörande hur mycket tid som studenterna lägger ned på sina studier, inkl. schemalagd undervisning. Inte alla studenter förefaller ägna sig åt heltidsstudier. Vi vill därför understryka att vi utgår från att studenter bedriver studier på heltid och att vi ser ett omedelbart samband mellan den tid som studenter lägger ned på förberedelser inför (framför allt) seminarieundervisningen och utfallet på tentamen. Vi vill därför understryka att kursen kräver att man som student lägger ned 40 timmar (inkl. schemalagda föreläsningar och seminarier) i veckan om man ska få åtminstone godkänt på de examinerande momenten. Vi vill också framhålla att kursen pedagogiskt har strukturerats utifrån att den studeras på heltid, vilket betyder att tempot på kursen kan upplevas som relativt högt. Därför är både upplägget på kursen, schemat och tid för egen inlärn timer tänkt att fungera såsom heltidsstudier.

Bilagor

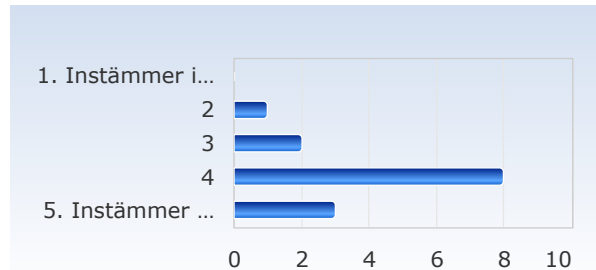
Till denna kursrapport bifogas sammanställningen över de kvantitativa universitetsgemensamma frågorna.

Kursvärdering Straffrätt VT26

Antal svar: 14

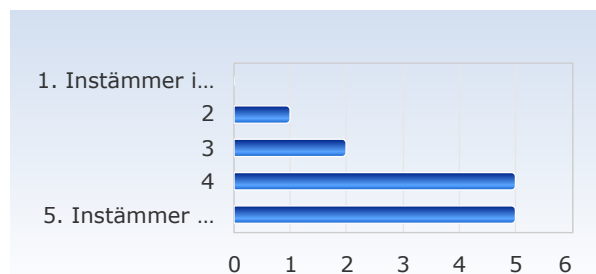
1. Överlag är jag nöjd med kursen.

Överlag är jag nöjd med kursen.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	1 (7,1%)
3	2 (14,3%)
4	8 (57,1%)
5. Instämmer helt	3 (21,4%)
Summa	14 (100,0%)

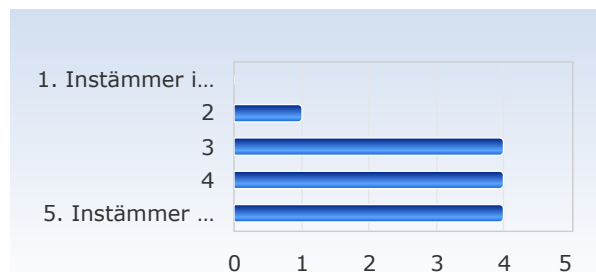
2. Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.

Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	1 (7,7%)
3	2 (15,4%)
4	5 (38,5%)
5. Instämmer helt	5 (38,5%)
Summa	13 (100,0%)

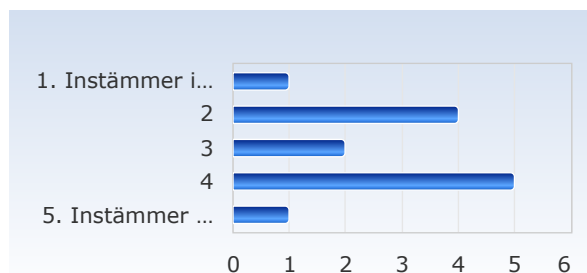
3. Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.

Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	0 (0,0%)
2	1 (7,7%)
3	4 (30,8%)
4	4 (30,8%)
5. Instämmer helt	4 (30,8%)
Summa	13 (100,0%)

4. Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.

Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	1 (7,7%)
2	4 (30,8%)
3	2 (15,4%)
4	5 (38,5%)
5. Instämmer helt	1 (7,7%)
Summa	13 (100,0%)

5. I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.

I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.	Antal svar
4 - 9	2 (15,4%)
10 - 15	0 (0,0%)
16 - 21	0 (0,0%)
22 - 27	1 (7,7%)
28 - 33	3 (23,1%)
34 - 39	3 (23,1%)
40 - 45	3 (23,1%)
46 - 51	0 (0,0%)
52 - 57	0 (0,0%)
58 - 63	1 (7,7%)
Summa	13 (100,0%)

